

การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามรวมหมู่ในภาษาจีน กลางกับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย: กรณีศึกษาคำ ลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ (กำ)

พรสมสรวง สัจจาอัครมนตรี¹

บทคัดย่อ

“คำลักษณนาม คือคำนามที่ทำหน้าที่ประกอบนามอื่น เพื่อแสดงรูปลักษณะ ขนาดหรือประมาณของนามนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น” (กำชัย ทองหล่อ, 2554: 197) ภาษาจีนและภาษาไทยต่างเป็นภาษาที่มีการใช้คำลักษณนาม สำหรับผู้ที่เรียนภาษาที่มีการใช้คำลักษณนาม หากเรียนรู้คำนามที่ใช้ร่วมกับคำลักษณนามนั้น ๆ ควบคุกคุกันไป ก็จะเป็นผลดีต่อผู้เรียน ทำให้สามารถใช้ภาษานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องและใกล้เคียงเจ้าของภาษา บทความนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามรวมหมู่ในภาษาจีนกลางกับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย โดยยกคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ เป็นกรณีศึกษา โดยใช้ทฤษฎีตันแบบ ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน เป็นองค์ประกอบในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า คำลักษณนามรวมหมู่

“把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สามารถใช้ร่วมกับคำนามได้หลายประเภท ได้แก่ 1) สิ่งที่กำเมืองนี่สามารถหยิบขึ้นมาได้ 2) สิ่งที่เป็นของเหลว 3) สิ่งที่เป็นนามธรรม ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทยแล้ว พบร่วมกับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สามารถเทียบได้กับคำว่า “กำ” ในภาษาไทย เมื่อใช้

¹ นิติธาลักษร อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กับสิ่งของที่สามารถหยิบมาไว้ในกำมือได้ ทั้งสิ่งที่เป็นเมล็ด สิ่งที่เป็นผง และสิ่งที่มีลักษณะขาว นอกจากนี้ยังสามารถเทียบได้กับคำอื่นที่แสดงความหมายว่ามีปริมาณมาก เช่น คำว่า “ปุ่น” “เต็ม” เป็นต้น ขึ้นอยู่กับบริบทภาษา หรือในบางบริบทอาจไม่ถอดความเป็นคำได้เลย คำสำคัญ ศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีน-ไทย คำลักษณนามรวมหมู่ “把” บ้าง คำลักษณนาม “กำ” ทฤษฎีต้นแบบ

1. บทนำ

การใช้ชีวิตในสังคมมนุษย์นั้น การที่คนเราจะรับรู้หรือเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ รวมถึงสิ่งที่คนคนหนึ่ง ต้องการสื่อสารให้เรา รับทราบ จะต้องมีตัวกลางที่ช่วยให้ความต้องการนั้นบรรลุผล ซึ่ง ตัวกลางสำคัญนั้น คือ ภาษาที่เริ่มใช้สื่อสารระหว่างกัน กำชัย ทองหล่อ (2554:1) อธิบายความหมายของภาษาไว้ว่า ภาษา คือ “เครื่องสื่อ ความหมายระหว่างมนุษย์ ให้สามารถกำหนดรู้ความประสังค์ของกัน และกันได้ โดยมีระเบียบคำหรือจังหวะเสียงเป็นเครื่องกำหนด” ภาษาจีนและภาษาไทยต่างเป็นภาษาที่มีการใช้คำลักษณนาม แต่ทั้งสองภาษาที่มีเอกลักษณ์ของภาษาต่างๆ อยู่ คำนามต่างๆ มักมีคำลักษณ นามที่ใช้คู่กัน ซึ่งการใช้คำลักษณนามของทั้งสองภาษาอาจมีความแตกต่างกัน สำหรับผู้ที่เรียนภาษาที่มีคำลักษณนาม หากเรียนรู้คำลักษณนามที่ใช้คู่กับคำนามนั้นควบคู่กันไปด้วย ก็จะเป็นผลดีต่อผู้ที่เรียน ทำให้สามารถใช้ภาษานั้นๆ ได้ถูกต้องและใกล้เคียงเจ้าของภาษา

จากการค้นคว้าข้อมูลเอกสารงานวิจัยต่างๆ พบว่า ในภาษาจีนและภาษาไทย มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำลักษณนามในแต่ละภาษาอยู่บ้าง แต่ยังน้อยอยู่ และยังไม่มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำลักษณนามประเภทใดๆ อย่างเจาะจง ทั้งนี้คำลักษณนามรวมหมู่ เป็น

คำลักษณนามที่พบได้ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย และยังไม่มีผู้ใดศึกษาไว้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเรื่องนี้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาจีนชาวไทย และผู้ที่สนใจศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคำลักษณนามในภาษาจีนและภาษาไทย สำหรับทุกความนี้จะยกคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง เป็นคำลักษณนามคำหนึ่งที่สามารถใช้ร่วมกับคำนามหลายประเภท เมื่อนำ “把” bǎ เทียบกับภาษาไทยแล้วอาจทำให้เห็นความเหมือน และความแตกต่างระหว่างคำลักษณนามรวมหมู่ในภาษาจีนกลางกับคำภาษาไทยในลักษณะเดียวกันได้

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีต้นแบบตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน เป็นแนวทางในการวิจัย คำว่า “ปริชาน” (cognition) เฮย์ และฮอลโลเวย์ (Hey and Holloway, 2015: 280) ให้คำจำกัดความว่า หมายถึง กระบวนการรับรู้ ความเข้าใจที่เกิดและพัฒนาขึ้น ภายในจิต แต่ทศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา (2553: 153) มองว่า “ปริชาน คือ การคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล รวมทั้งความรู้ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระบวนการสร้างมโนทัศน์ของผู้พูด” ภาษาศาสตร์ปริชานเป็นแนวคิดที่เชื่อว่าภาษาภาระบความคิดของมนุษย์มีความสัมพันธ์กัน มนุษย์ใช้ภาษา (อยู่ในรูปของเสียง ตัวอักษร หรือสัญลักษณ์กับความหมาย) ในการสื่อสารความคิดหรือสิ่งที่อยู่ในใจอกรมา ภาพหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตมนุษย์ คือ มโนทัศน์ นั้นเกิดจากการรับรู้ภาษา ภาษาเป็นสิ่งที่มีความจำกัด ในขณะที่ความคิดของมนุษย์นั้นไม่จำกัด ดังนั้นภาษาจีนเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในการสร้าง มโนทัศน์ ไม่ใช่ทั้งหมดของความคิดมนุษย์ (วิโรจน์ อรุณมานะกุล, 2556: 280-281)

ทฤษฎีที่นำมาปรับใช้ในงานวิจัยนี้ คือ ทฤษฎีต้นแบบ เป็นทฤษฎีหนึ่ง ในภาษาศาสตร์ปริชาณ มีสาระสำคัญดังนี้

ทฤษฎีต้นแบบเป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีการจำแนก ประเภทแบบดั้งเดิม โดยแนวคิดดังเดิมนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่สมัย อริสโตเตล เป็นทฤษฎีที่มองว่าประเภทเกิดจากมีคุณสมบัติร่วมกัน การที่จะนับสิ่งใดเป็นสมาชิกในประเภทได้ สิ่งนั้นต้องมีคุณสมบัติในการเป็นสมาชิกในประเภทครบทั้งทุกประการ ประเภทจะมีขอบเขต ที่ชัดเจน (王寅, 2010:98) แต่ทฤษฎีต้นแบบที่พัฒนาขึ้นมานั้นมี ความเห็นที่ต่างออกไป โดยเอลินอร์ รอช (Eleanor Rosch) (王寅, 2010:113) หนึ่งในนักภาษาศาสตร์ที่เสนอแนวคิดนี้เชื่อว่าสมาชิกแต่ ละตัวในประเภทมีสถานะไม่เท่าเทียมกัน สมาชิกที่มีคุณสมบัติของ กลุ่มมากที่สุด นับว่าเป็นสมาชิกต้นแบบของประเภท โดยสิ่งที่เป็น สมาชิกต้นแบบของประเภทนั้นมักเป็นสิ่งที่ง่ายต่อความเข้าใจ เป็นสิ่ง ที่เข้ามาในความคิดของมนุษย์เป็นลำดับต้นๆ เมื่อกล่าวถึงประเภท นั้นๆ มีลักษณะที่บ่งบอกความเป็นประเภทนั้นๆ ชัดที่สุด ทฤษฎีนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานเรื่องความคล้ายคลึงกันของสมาชิกในครอบครัว (family resemblances) ที่เสนอโดยวิตเกนสไตน์ Wittgenstein (王寅, 2010:100) นักปรัชญาชาวตะวันตก ซึ่งเชื่อว่าสมาชิกทุกคนใน ครอบครัวต่างมีจุดที่คล้ายคลึงกัน แต่อยู่ในระดับที่ไม่เท่ากัน เช่น ลูก ชายอาจมีหน้าตาบางส่วนเหมือนพ่อแม่ บางส่วนเหมือนปู่ เป็นต้น แต่ ด้วยความคล้ายคลึงที่มีนั้นจึงรู้ได้ว่าเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ใน กระบวนการจัดประเภทของคำนามนั้นจะมีปัจจัยสำคัญข้ามมาเกี่ยวข้อง คือ อุปลักษณ์ และนามนัย โดยจะอธิบายเป็นลำดับต่อไป

อุปลักษณ์ (metaphor) เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งมีผลต่อ การจัดประเภท ลากอฟ และจอห์นสัน (Lakoff and Johnson,

2003:3) นักภาษาศาสตร์ผู้สนใจแนวทางการศึกษาอุปถักรูปในภาษาศาสตร์ปริชาน อธิบายว่า อุปถักรูปไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยสร้างความงามในภาษาเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบปริชานของมนุษย์ อุปถักรูปเป็นการหยิบยกสิ่งหนึ่งมาเปรียบกับอีกสิ่งหนึ่ง ช่วยสื่อความหมายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการหยิบยกสิ่งนั้นไปเปรียบกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่าจากบทความของ เจิง ฉวนถุ (曾传禄, 2006:120) เรื่อง 汉语量词语义的认知阐释 Hànyǔ liàngcí yǔyì de rènzhī chànhì (การอธิบายความหมายของคำถักรูปตามแนวปริชาน) กล่าวถึง อุปถักรูปไว้ โดยยกคำอธิบายของ Lakoff และ Johnson ที่อธิบายว่า อุปถักรูปเป็นกระบวนการเชื่อมโยงโน้ทศัณสหะ คือ วงโน้ทศัณตันเค้า (source domain) กับ วงโน้ทศัณ เป้าหมาย (target domain) วงโน้ทศัณตันเค้าเป็นสิ่งที่มนุษย์เราคุ้นเคย และมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า วงโน้ทศัณ เป้าหมายมีความเป็นนามธรรมและซับซ้อน มนุษย์เรารีเมเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ผ่านสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือสิ่งที่เราคุ้นเคยก่อน ลากอฟ และ约翰逊 (Lakoff and Johnson, 2003: 4) ยกตัวอย่างอุปถักรูปไว้ดังนี้

ARGUMENT IS WAR

(การโต้แย้งคือสงคราม)

Your claims are *indefensible*.

(คำกล่าวอ้างของคุณไม่สามารถโต้แย้งได้)

He *attacked* every *weak point* in my argument.

(เขาโจมตีทุกจุดอ่อนในการโต้แย้งของฉัน)

His criticisms were *right on target*.

(การวิจารณ์ของเขานั้นตรงเป้า)

I demolished his argument.

(ฉันทำลายข้อโต้แย้งของเข้า)

จากตัวอย่าง มนุษย์ทำความเข้าใจจากมโนทัศน์ “การโต้แย้ง” โดยอาศัยความเข้าใจจากมโนทัศน์ “สังคม” ซึ่งเห็นได้จากการเลือกใช้คำที่สื่อความหมายของสังคมมาพูดถึงเรื่องการโต้แย้ง เช่น ไม่สามารถโต้แย้งได้ (indefensible) โจมตี (attack) จุดอ่อน (weak point) ตรงเป้า (right on target) โคนทำลาย (demolish) ทั้งนี้ นอกจากระบวนการอุปลักษณ์แล้ว ปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งในกระบวนการจัดประเภท คือ กระบวนการนามนัย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

นามนัย (Metonymy) โดยทั่วไปแล้วนามนัยมักถูกมองว่า เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความคงทางภาษาให้กับงานประพันธ์ ต่างๆ แต่ในทางภาษาศาสตร์ปริชาน นามนัยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติอยู่แล้ว เช่นเดียวกับกระบวนการอุปลักษณ์ นามนัยมีหน้าที่ หลักคือการอ้างอิง โดยการใช้สิ่งหนึ่งเป็นตัวกระตุนให้เกิดการตีความหมายไปยังอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเชื่อมโยงส่วนสองส่วนที่อยู่ในแวดวงมโนทัศน์เดียวกัน การที่สิ่งหนึ่งถูกนำมาใช้เพื่อกล่าวถึงอีกสิ่งหนึ่ง เพราะภายในมโนทัศน์หนึ่งย่อมประกอบด้วยสิ่งต่างๆ มากมาย ที่มาเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด การกล่าวถึงสิ่งหนึ่งจึงนำไปสู่ความเข้าใจอีกสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกันได้ (Lakoff and Jonson, 2003: 35) เช่นเดียวกับอุปลักษณ์ นามนัยประกอบด้วย วงมโนทัศน์ต้นเค้า (source domain) จะมีลักษณะที่เด่นชัดกว่าวงมโนทัศน์เป้าหมาย (target domain) สำหรับงานวิจัยนี้ เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามรวมทั้ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งคำลักษณนาม ผู้วิจัยจึงจะยกตัวอย่างการเลือกใช้คำลักษณนาม ซึ่งมีกระบวนการนามนัยเข้ามาเกี่ยวข้อง จากบทความ

ของ เจิง ฉวน ลู่ (曾传录, 2006:120) เรื่อง การอธิบายความหมายของคำลักษณนามจีนตามแนวปริชาน ว่า คำนาม 线 xiàne (เชือก ด้วย) 鱼 yú (ปลา) 裤子 kùzi (กางเกง) มีลักษณะที่เด่นชัดคือ เป็นสิ่งที่มีรูปทรงยาว (细长 xìcháng) จึงเลือกใช้คำว่า 条 tiáo ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายบอกลักษณะ ยาว มาเป็นคำลักษณนามของคำนามทั้งสามคำ ทั้งนี้ นอกจาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดประเภทที่อธิบายข้างต้นแล้ว วิธีการอีกอย่างหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบในการวิจัยคือ การวิเคราะห์อรรถลักษณ์ ซึ่งจะอธิบายเป็นลำดับต่อไป

การวิเคราะห์อรรถลักษณ์ (componential analysis) เป็นวิธีในการวิเคราะห์ความหมายของคำ ซึ่งเกิดจากการที่นักภาษาศาสตร์มีความเห็นว่า ความหมายของคำคำหนึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยอิสระ แต่เกิดจากความสัมพันธ์กับความหมายของคำอื่นๆ ที่อยู่ในบริบทเดียวกัน การวิเคราะห์อรรถลักษณ์มีแนวคิดพื้นฐานว่าความหมายของคำสามารถแยกออกเป็นความหมายย่อยๆ ได้ และความหมายย่อยต่างๆ นั้น ประกอบกันขึ้นเป็นความหมายของคำคำหนึ่ง (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, 2554: 175-179) ลู่ เจียนหมิง (陆俭明, 2013: 109-110) ยกตัวอย่างการวิเคราะห์อรรถลักษณ์ ดังนี้

พี่ชาย [+สายตรง, +เพศชาย, -เพศหญิง, +รุ่นพี่, -รุ่นน้อง, +อายุมาก, -อายุน้อย]

ดีม [+การกระทำ +กรรมเป็นของเหลว -กรรมเป็นของแข็ง +ใช้ภาษา +ทำให้สิ่งนั้นหายไป, ...]

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการวิเคราะห์ความหมายย่อยต่างๆ ที่ประกอบกันเป็นความหมายของคำคำหนึ่งขึ้นมา สำหรับการวิจัยนี้ จะใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณ์ในการวิเคราะห์ความหมายของคำ

ลักษณนามรวมหมู่ เพื่อเป็นองค์ประกอบในการหาคำนามพื้นฐาน หรือสมาชิกต้นแบบของคำลักษณนามรวมหมู่ต่อไป

3. ความหมายของคำลักษณนามและคำลักษณนามรวมหมู่

คำลักษณนามเป็นคำประเภทหนึ่งที่มีใช้ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย มีผู้ให้คำนิยามคำลักษณนามไว้หลากหลาย ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1048) ให้ความหมายไว้ว่า คำลักษณนาม คือ “คำนามที่แสดงลักษณะของสิ่งต่างๆ” สำหรับคำชี้ ทองหล่อ (2554: 197) กล่าวว่า คำลักษณนาม คือ “คำนามที่ทำหน้าที่ประกอบนามอื่น เพื่อแสดงรูปลักษณะ ขนาดหรือประมาณของนามนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น” นอกจากนี้ นวารณ พันธุเมธा (2553: 37) ได้ให้ความหมายของคำลักษณนามไว้เช่นกัน โดยเรียกคำลักษณนามว่า คำแยกประเภท นวารณ อธิบายว่า “คำแยกประเภท คือ คำที่จำแนกคำนามหรือคำกริยาออกเป็นกลุ่มเป็นพาก คำแยกประเภทจะช่วยบอกลักษณะ หรือคุณสมบัติของคำนามหรือคำกริยาที่อยู่ข้างหน้า” จากคำนิยามของคำลักษณนามที่กล่าวมา สรุปได้ว่าคำลักษณนามเป็นคำนามที่ใช้บอกลักษณะของสิ่งต่างๆ เพื่อให้เห็นภาพของคำนามนั้นชัดเจนขึ้น ข้างต้นเป็นความหมายของคำลักษณนามในภาพรวม สำหรับคำลักษณนามรวมหมู่ซึ่งเป็นประเภทอย่างของคำลักษณนาม ก็มีผู้อธิบายความหมายไว้เช่นกัน ดังนี้

จง โน่วยุหวิน (宗守云, 2010:20) นักวิชาการชาวจีนที่ศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามรวมหมู่ในภาษาจีนกลางได้อธิบายว่า คำลักษณนามรวมหมู่ คือ คำลักษณนามที่ใช้ร่วมกับคำนามซึ่งเกิดจาก การนำสิ่งของประเภทเดียวกันจำนวนสองชิ้น หรือสองชิ้นขึ้นไปมาอยู่

รวมกันและเรียกเป็นภาษารวม ตรงข้ามกับค้ำลักษณะนามเดี่ยว ส่วนหลิว เยว่หวาน (刘月华, 1983: 82) กล่าวว่า ค้ำลักษณะรวมหมู่ เป็นคำที่ใช้กับการรวมกลุ่มของสิ่งของตั้งแต่สองชิ้นขึ้นไป กล่าวโดยสรุป ค้ำลักษณะรวมหมู่ เป็นคำบอกลักษณะของคำนามที่อยู่รวมกันจำนวนสองหรือสองชิ้นขึ้นไป

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค้ำลักษณะรวมหมู่และค้ำลักษณะรวมหมู่ในภาษาจีนกลางและภาษาไทย

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค้ำลักษณะรวมหมู่ภาษาจีน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค้ำลักษณะรวมหมู่ในภาษาจีนกลางนั้นมีให้เห็นอยู่บ้าง ในที่นี้จะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค้ำลักษณะรวมหมู่ “把” bǎ พoSังเขป ดังนี้

จง โฉ่ยหวิน (宗守云, 2010) ศึกษาค้ำลักษณะรวมหมู่ ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาณ งานวิจัยของเขามีการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีการให้นิยาม การแบ่งประเภทค้ำลักษณะรวมหมู่ รูปแบบการใช้ค้ำลักษณะรวมหมู่ การเปรียบเทียบค้ำลักษณะรวมหมู่ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และการศึกษาการใช้ค้ำลักษณะรวมหมู่ด้วยทฤษฎีต้นแบบ ให้ทราบว่าค้ำลักษณะรวมหมู่นั้น สามารถใช้ร่วมกับคำนามประเภทใดได้บ้าง โดยยกตัวอย่างค้ำลักษณะรวมหมู่ 6 คำ คือ คำว่า “副” fù (คู่ ชุด) “串” chuàn (พวง) “堆” duī (กอง) “把” bǎ (คำ) “包” bāo (ห่อ) และ “束” shù (ช่อ)

เฉียว ฟางฟาง และ เมี่ยว จิ่น (乔芳芳、苗瑾, 2015: 132) ศึกษาเคราะห์พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของค้ำลักษณะรวมหมู่ “把” bǎ หลี ชิวหายาง และ เฉิน เฉิน (李秋杨、陈晨, 2010) ศึกษาค้ำลักษณะ “把” bǎ ตามแนวทางปริชาณ โดยกล่าวถึง

ขอบเขตของการใช้คำลักษณนามรวมหมู่ “把” ばかり กับคำนามต่างๆ รวมทั้งกล่าวถึงพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของคำลักษณนาม “把” ばかり คำลักษณนาม “把” ばかり สามารถเป็นได้ทั้งคำลักษณนามที่ใช้ กับคำนาม คำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา ส่วนหลี หย่ง หยง (李永红, 2015: 26-27) ศึกษาเกี่ยวกับการสอนคำลักษณนามรวมหมู่ “把” ばかり สรุปความว่าในการสอนนั้นจะเริ่มสอนจากความหมายที่เข้าใจง่ายก่อน โดยเริ่มจากการสอนคำลักษณนาม “把” ばかり ตามความหมายที่เป็นลักษณนามเดียวกัน จึงค่อยสอนคำลักษณนามรวมหมู่ “把” ばかり ตามความหมายที่เป็นลักษณนามรวมหมู่ ยกคำนามที่ใช้ร่วมกับคำลักษณนามนั้นมาประกอบการอธิบาย เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น จากข้อมูลงานวิจัยข้างต้น งานวิจัยของ จง โน่ ยหวิน (宗守云, 2010) มีเนื้อหาครอบคลุมรอบด้านมากที่สุด ทำให้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับคำลักษณนามรวมหมู่ในหลายๆ ด้าน ไม่ได้เจาะจงศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งหรือคำใดคำหนึ่งเท่านั้น

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามในภาษาไทย

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามในภาษาไทย พบงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะคำลักษณนามคำใดคำหนึ่งในภาษา และงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบกับภาษาอื่น สรุปได้ดังนี้

เมราวี ยุทธพงษ์ราชา (2555) ศึกษาเรื่องการขยายหน้าที่และความหมายของคำว่า “ตัว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึง พ.ศ. 2551 สรุปได้ว่า ในสมัยสุโขทัย คำว่า “ตัว” สามารถทำหน้าที่เป็นคำนาม เดียว เป็นส่วนประกอบหน้าของคำประสม เป็นคำลักษณนาม และ เป็นคำเน้นความหมาย ส่วนในสมัยอยุธยา จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2551) นอกจากจะทำหน้าที่ 4 ประการที่กล่าวไปแล้ว ยังทำหน้าเป็นคำสรรพนามด้วย สำหรับการขยายความหมายของคำว่า “ตัว” เริ่ม

จากความหมายพื้นฐานที่หมายถึงร่างกาย แล้วจึงขยายความหมาย จากรูปธรรมเป็นนามธรรมมากขึ้น มีการขยายความหมายจากที่หมายถึงร่างกายของมนุษย์และสัตว์ มาสื่อความหมายถึงสิ่งของด้วย มีการนำคำว่า “ตัว” มาใช้เป็นส่วนประกอบของคำประสม ทั้งนำหน้า ชื่อสัตว์ และคำประสมที่สื่อความหมายถึงคน เช่น ตัวละคร ตัวตอก เป็นต้น ทั้งยังใช้เป็นคำลักษณนาม คำสรรพนาม และคำเน้น ความหมาย ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายความหมายของคำว่า “ตัว” ในช่วงสมัยต่างๆ นั้น ประกอบด้วย กระบวนการอุปถัมภ์ นามนัย การขยายความหมายจากดั้นแบบ และการใช้แนวเทียบ

สุนทรี ชัยสถาพล (2543) ศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนาม ในภาษาจีนกลางกับภาษาไทย สรุปได้ว่า คำลักษณนามในภาษาจีน กลางสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ คำลักษณนามที่ใช้กับ คำนาม และคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา คำลักษณนามในภาษาจีน กลางมักใช้ร่วมกับคำบอกจำนวน แต่ไม่ใช่ลักษณนามทุกคำจะ สามารถใช้กับคำบอกจำนวนทั้งหมดได้ คำลักษณนามบางคำสามารถ ใช้ได้กับคำบอกจำนวนบางคำเท่านั้น ทั้งนี้ตำแหน่งของคำลักษณนาม ของทั้งสองภาษาที่มีความแตกต่างกัน โครงสร้างพื้นฐานในภาษาจีน กลางคำลักษณนามจะอยู่ระหว่างคำบอกจำนวนกับคำนาม ส่วนใน ภาษาไทยคำลักษณนามจะอยู่ต่ำลง คำบอกจำนวนและคำบอกจำนวน สำหรับประเภทของคำลักษณนามนั้น พบว่าคำลักษณนามบาง ประเภทพบในทั้งสองภาษา บางประเภทพบเฉพาะในภาษาจีนกลาง และบางประเภทไม่พบในภาษาจีนกลางแต่พบในภาษาไทย

5. คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง

《辞海》Cí Hǎi (辞海编辑委员会, 1986: 678) และ 《现代汉语词典》Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn (中国社会科学院语言研究所词典编辑室, 2010: 20) ระบุว่า “把” bǎ หมายถึง จับ กำ ไว้ เป็นคำกริยา โดยใน 《现代汉语词典》Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn (中国社会科学院语言研究所词典编辑室, 2010: 20) อธิบายว่า คำลักษณนาม “把” bǎ มีวิธีการใช้ดังนี้ 1) ใช้กับเครื่องมือหรือ อุปกรณ์ที่มีที่จับ 2) ปริมาณหรือจำนวนที่กำเมื่อหนึ่งสามารถหยิบໄ้ดี 3) ใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมบางอย่าง 4) ใช้กับการกระทำที่ใช้มือ สำหรับ 《现代汉语量词用法词典》Xiàndài Hànyǔ Liàngcí Yòng fǎ Cídiǎn (郭先珍, 2002: 2-3) ระบุว่า คำลักษณนาม “把” bǎ สามารถเป็นได้ทั้งคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม และคำลักษณนามที่ ใช้กับคำกริยา คำลักษณนามรวมหมู่จดอยู่ในประเภทคำลักษณนามที่ ใช้กับคำนาม มีลักษณะการใช้ดังนี้ 1) ใช้กับเครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีที่ จับ 2) ใช้กับสิ่งที่สามารถใช้มือหยิบขึ้นมาได้ (สิ่งที่เป็นผง เป็นเมล็ด) 3) ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเรียวยาว สามารถใช้มือหยิบจับได้ เช่น ดอกไม้ ต้นหอม เป็นต้น 4) ใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมบางอย่าง 5) ใช้ร่วมกับ เลขลำดับ บอกระดับตำแหน่ง จากความหมายของคำลักษณนาม “把” bǎ (กำ) สามารถเขียนอรรถลักษณ์ของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ (กำ) ได้ดังนี้ [+จำนวนมาก] [+ใช้มือหยิบ]

5.1 ขอบเขตของคำนามที่ใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง

5.1.1 สมาชิกต้นแบบของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ

ถักรูปแบบนาม “把” bǎ พัฒนาจากคำกริยา “把” bǎ ที่มีความหมายว่า ถือไว้ จับไว้ โดย “把” เป็นได้ทั้งถักรูปแบบนาม เดียว และถักรูปแบบรวมหมู่ จากข้อมูลพัฒนาการของ “把” bǎ ในอดีตนั้น เริ่มต้นจากการใช้เป็นถักรูปแบบรวมหมู่ก่อน (李秋杨、陈晨, 2015:135; 宗守云, 2010:247) ความหมายของคำถักรูปแบบ “把” bǎ ก็เกี่ยวข้องกับการใช้มือจับ ตามความหมายพื้นฐานที่มาจากการใช้คำกริยานั้น ถักรูปแบบนาม “把” bǎ มีความหมายว่า บริมาณที่กำมือหนึ่งหยิบขึ้นมาได้ เมื่อพิจารณาความหมาย ประกอบกับตัวอย่างการใช้คำในคลังข้อมูลภาษาของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง จากตัวอย่างคำนามที่ใช้กับถักรูปแบบรวมหมู่ “把” ที่รวบรวมได้จำนวน 200 ตัวอย่าง พบร่วมกับถักรูปแบบรวมหมู่ “把” bǎ(กำ) ซึ่งสอดคล้องกับความหมายดังกล่าว จำนวน 145 ตัวอย่าง คิดเป็นประมาณ 72% ของทั้งหมด เช่นคำดังต่อไปนี้

1) 一把米 yī bǎ mǐ (ข้าวสาร 1 กำ) 一把豆子 yī bǎ dòuzi (ถั่ว 1 กำ) 一把盐 yī bǎ yán (เกลือ 1 กำ) 一把土 yī bǎ tǔ (ดิน 1 กำ)

2) 一把葱 yī bǎ cōng (ต้นหอม 1 กำ) 一把韭菜 yī bǎ jiǔcài (ผักกุยช่าย 1 กำ) 一把草 yī bǎ cǎo (หญ้า 1 กำ) 一把鲜花 (ดอกไม้สด 1 กำ)

สามารถต้นแบบของประเททจะมีคุณสมบัติ คือ เป็นสิ่งที่มีลักษณะของประเททนั้นอย่างชัดเจน ครบถ้วนมากที่สุด เป็นสิ่งที่เข้ามาในความคิดเป็นลำดับต้นๆ เมื่อกล่าวถึงประเททนั้นๆ (宗守云, 2014:124) จากตัวอย่างข้างต้น ตัวอย่างที่ (1) และ (2) เป็นสิ่งที่กำมือหนึ่งสามารถหยิบขึ้นมาได้ โดยตัวอย่างที่ (1) เป็นสิ่งที่มีขนาดเล็ก

อาจเป็นสิ่งที่เป็น pang ละ เอียด หรือเป็นмел็ด สามารถทำขึ้นมาได้ บรรจุได้ในกำมือหนึ่ง โดยมือเป็นเหมือนภาชนะที่รองรับสิ่งเหล่านั้นไว้ ตัวอย่างที่ (2) เป็นสิ่งที่มีลักษณะเรียวยาว สามารถหยับมาไว้ในกำมือได้ เช่น กัน เมื่อกำขึ้นมาแล้วสิ่งนั้นจะไม่ได้อยู่ในกำมือแบบกำได้มิด หรือกำสิ่งนั้นได้ทั้งหมด เช่น ตัวอย่างที่ (1) แต่จะใช้มือกำสิ่งนั้นไว้โดยล้อมรอบเป็นวงกลม คำนามเหล่านี้ สอดคล้องกับความหมายของคำลักษณะรวมหมู่ “把” bǎ จัดเป็นคำนามพื้นฐานหรือสามาชิกตันแบบของคำลักษณะรวมหมู่ “把” bǎ (กำ) โดยปกติเมื่อหยับของเข้ามายุ่นเมื่อแล้วมักจะไม่รู้จำนวนที่แน่นอน แต่ในบางบริบทคำนามบางคำก็สามารถแสดงจำนวนที่แน่นอนได้ จง โซ่วยุหวิน (宗守云, 2010) กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้ในงานวิจัยของเขาว่า คำนามบางคำ เช่น 一把筷子 yī bǎ kuàizi (ตะเกียบ 1 กำ) มักมีจำนวน 8-12 คู่

5.1.2 การขยายขอบเขตจากสิ่งที่เป็นของแข็งมาสู่สิ่งที่เป็นของเหลว

นอกจากสิ่งที่สามารถหยับมาไว้ในมือได้ ซึ่งเป็นคำนามพื้นฐานที่ใช้กับคำลักษณะรวมหมู่คำลักษณะรวมหมู่ “把” bǎ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ สอดคล้องตามความหมายของคำที่อธิบายไว้ในตอนต้น คำลักษณะรวมหมู่ “把” bǎ สามารถใช้กับคำนามที่เป็นของเหลวได้ เช่น กัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3) 他这样一冷静，发觉了自己由于紧张而紧握的双手，出了两把冷汗。

Tā zhèyàng yī lěngjìng, fājuéle zìjǐ yóuyú jǐnzhāng ér jǐnwò de shuāngshǒu, chūle liǎng bǎ lěnghàn.

พอเขานิ่งลง จึงพบว่าตัวเองกำมือทั้งสองแน่น เพราะความตื่นเต้น เหงื่อออกเต็มมือไปหมด

4) 南沙湿度高, 空气一捏一把水。

Nánshā shīdù gāo, kōngqì yī niē yī bǎ shuǐ.

หนานชาามีความชื้นสูง เมื่อสัมผัสดูในอากาศจะมีน้ำ
เต็มมือไปหมด

5) 她一把鼻涕一把泪地向我诉说所受的冤屈。

Tā yī bǎ bí tì yī bǎ lèi de xiàng wǒ sùshuō suǒ shòu de yuānqū.

เขาเล่าเรื่องอืดอัดใจ เรื่องไม่เป็นธรรมที่ต้องแบกรับ
ให้ฉันฟังด้วยน้ำตาของหน้า

คำนามเหล่านี้สามารถใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ได้ อาจไม่ใช้ด้วยการใช้มือจับ หรือกำไว้ แต่ใช้มือเพื่อทำ ความสะอาด เช็ดสิ่งเหล่านั้นให้หมดไป ซึ่งถือเป็นกระบวนการ เชื่อมโยงแบบนามนี้ ทั้งนี้การขยายขอบเขตจากคำนามที่เป็นสมาชิก ต้นแบบ คือ สิ่งที่สามารถหยิบกำไว้ได้ในทำมือหนึ่งมาสู่สิ่งที่เป็น ของเหลวนั้น เนื่องจากคำนามที่อยู่ในกลุ่มสมาชิกต้นแบบนั้นง่ายต่อ การหยิบจับขึ้นมาไว้ในมือมากกว่า ตามระบบความคิดของคนไทย มัก นึกถึงที่มองเห็นได้ ใกล้ตัวมากกว่าก่อน นั่นการเริ่มขยายขอบเขต จากของแข็ง หรือสิ่งที่หยิบจับง่าย มาสู่ของเหลว ซึ่งไม่มีความคงตัว สามารถเคลื่อนที่ หรือไหลไปตามจุดต่างๆ นับเป็นหลักการขยาย ขอบเขตของประเภทโน้มเอียง (范畴扩展的相对途径 fānchángdòng kuòzhǎn de xiāngduì tújīng) กล่าวคือ ประเภทจะเริ่มขยาย ขอบเขตจากสิ่งที่จับต้องได้ มีความคงตัว ไปสู่ของเหลวหรือสิ่งที่ เคลื่อนที่ได้ โดยเฉพาะคำลักษณนามรวมหมู่ มักจะเป็นการขยาย ขอบเขตลักษณะนี้ เนื่องจากของแข็งหรือสิ่งที่มีความคงตัวนั้นง่ายต่อ การจับมารวมตัวกันมากกว่าของเหลว (宗守云, 2011:109–116)

5.1.3 การขยายขอบเขตจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม

นอกจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม จับต้องได้อย่างสิ่งที่เป็นสมบัตินั้นแบบและของเหลวแล้ว คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ยังสามารถใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ซึ่งการขยายขอบเขตจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาสิ่งที่เป็นนามธรรม เป็นกระบวนการที่เป็นไปตามระบบปริชานของมนุษย์ โดยมนุษย์จะเริ่มเรียนรู้จักสิ่งต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัว และเห็นเป็นปกติในชีวิตประจำวันก่อน แล้วจึงค่อยมองไปยังสิ่งไกลตัว หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมในภายหลัง (王寅, 2010:136-139) ซึ่งการขยายขอบเขตจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาสิ่งที่เป็นนามธรรมนั้น เป็นกระบวนการโดยทั่วไปของคำลักษณนามอยู่แล้ว จากความเห็นของ จง โน่วยหวน (宗守云, 2011:112) มองว่า สำหรับคำลักษณนามแล้ว ไม่มีคำลักษณนามใดที่ใช้กับคำนามที่เป็นนามธรรมโดยเฉพาะ ต้องอาศัยคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาช่วย แต่จะเลือกใช้คำลักษณนามใด ก็ต้องดูคุณสมบัติหรือลักษณะของคำนามที่เป็นนามธรรมนั้นๆ ว่ามีความใกล้เคียง หรือสามารถเชื่อมโยงเข้ากับคำนามรูปธรรมคำใดได้ โดยหากตัวอย่างคำนาม “系统” xì tǒng (ระบบ) เป็นสิ่งที่มีกระบวนการ มีลำดับขั้นตอน มีความใกล้เคียงกับคำลักษณนาม “套” tào (ชุด) จะนั้น “系统” xì tǒng (ระบบ) เข้าประเภทเดียวกันกับ “沙发” shāfà (โซฟา) “衣服” yī fu (เสื้อผ้า) จึงใช้คำลักษณนามคำเดียวกันได้ ทำนองเดียวกัน คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ นอกจากใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้แล้ว ยังสามารถใช้กับคำนามที่เป็นนามธรรมได้ด้วย คำนามที่เป็นนามธรรมที่สามารถใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ได้ คือ อายุ และแรงกำลัง ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

6) 我觉得自己很福气, 能活到这一把岁数。

Wǒ juéde zìjǐ hěn fúqì, néng huó dào zhè yī
bǎ suìshù.

ฉันรู้สึกว่าตัวเองโชคดีมาก ที่มีชีวิตอยู่มาได้จนอายุ
ปุณนี้

7) 我的外婆一把年纪还要打扮得妖里妖气。

Wǒ de wàipó yī bǎ niánjì háiyào dǎbàn de
yāolǐ yāoqì.

คุณยายของฉันอายุมากแล้วยังอยากรattedตัวแบบ
ยั่วyan

岁数 suìshù และ 年纪 niánjì หมายถึงอายุ อายุเป็นสิ่งที่มากขึ้นตามกาลเวลา ไม่ใช่สิ่งของที่จับต้องได้ นอกจากอายุแล้ว ยังสามารถใช้กับเรื่องแรง กำลัง ซึ่งจัดเป็นคำนามที่เป็นนามธรรมด้วยตั้งประกายคตอไปนี้

8) 何老师鼓励女儿要再加一把力, 闯过面试关。他也向女儿表示会尽全力帮助她进行准备。

Hé lǎoshī gǔlì nǚér yào zài jiā yī bǎ lì,
chuǎngguò miànsì guān. Tā yě xiàng nǚ’ ér biǎoshì huì
jìn quánlì bǎngzhù tā jìnxíng zhǔnbèi.

อาจารย์เหอให้กำลังใจลูกสาวว่าให้สู้ต่ออีกหน่อย
สอบให้ผ่านด้านสัมภาษณ์ เขาเองก็แสดงออกต่อลูกสาวว่าจะช่วยเรอ
เตรียมตัวอย่างสุดกำลัง

9) 赵壮士高声道: “兄弟们, 再加一把劲, 我们就有粮食了。”

Zhào Zhuàngshì gāoshēng dào: “Xiōngdìmen,
zài jiā yī bǎ jìn, wǒmen jiù yǒu liángshí le.”

จ้าว จั่วหนื้อ พูดเสียงดังว่า “พี่น้องออกแรงกันอีก
หน่อย พากเราก็จะมีอาหารกันแล้ว”

ทั้งนี้ อายุ และแรงกำลังเป็นคำนามที่แสดงความเป็นนามธรรมโดยตรง นอกจากนั้นยังมีคำนามที่เป็นรูปธรรม แต่สื่อความหมายเชิงนามธรรม ดังประโยคต่อไปนี้

10) 这老头儿老没正经, 一把胡子了, 还喜欢在媳妇们的胸前屁股上摸一把, 拧一下。

Zhè lǎotour lǎo méi zhèngjīng, yī bǎ húzi le, hái xǐhuan zài xífùmen de xiōngqián pìgǔ shàng mō yī bǎ, níng yǐxia.

ชายสูงอายุคนนี้มักไม่รู้กាលเทศะ อายุเยอะแล้วยังชอบจับนิดบีบหน่อยบนหน้าอกและก้นของภรรยาอยู่เลย

11) 他们不是我们啊, 我们是一把老骨头, 飞不动, 也没有钱, 只好死守在家门前。

Tāmen bùshì wǒmen a, wǒmen shì yī bǎ lǎo gǔtou, fēi bùdòng, yě méiyou qián, zhǐhǎo sǐshǒu zài jiāmén qiǎn.

พวกเขามาไม่ใช่พวกเรานี่ พวกเราเป็นคนอายุมากแล้ว ไปไหนมาไหนไม่ได้ เงินก็ไม่มี คงได้แต่ตายฝ่าหน้าบ้าน

12) 李自成勒紧马头, 提高声音说: “要做一番英雄事业, 就得有一把硬骨头, 不千辛万苦, 不怕千难万险, 不怕摔跟头, 勇往直前, 百折不挠”。

Lǐ Zichéng lēijǐn mǎtóu, tígāo shēngyīn shuō: “yào zuò yī fān yīngxióng shìyè, jiù děi yǒu yī bǎ yìng gǔtou, bù pà qiānxīnwànku, bù pà qiānnánwànxiǎn, bù pà shuāi gēn tóu, yǒng wǎng zhí qián, bǎi zhé bù náo.”

หลี จือเฉิง ผูกบังเหียนที่หัวม้าแน่น พูดขึ้นด้วยเสียงดังว่า: “คิดจะทำการใหญ่ ต้องมีความอดทน ไม่กลัวความทุกข์ ยากลำบาก ไม่กลัวภัยอันตรายใดๆ ไม่กลัวความล้มเหลว ก้าวไปด้วยความกล้าหาญ ไม่ยอมท้อต่ออุปสรรค”

คำว่า 胡子 húzi (หนวด) เป็นการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือ คนที่มีอายุมากแล้วมักจะมีหนวดขึ้น หนวดซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรม และ 老骨头 lǎo gǔtou สื่อความถึงผู้ที่สูงวัย อายุเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม แสดงให้รู้ถึงระยะเวลาที่มีชีวิตอยู่ คำว่า 硬骨头 yìng gǔtou หากแปลความตามตัวอักษรคือ กระดูกแข็ง แต่ในบริบทนี้ หมายถึง ความอดทน ซึ่งมีความหมายในเชิงนามธรรม การที่ 胡子 húzi (หนวด) 硬骨头 yìng gǔtou (กระดูกแข็ง) สามารถใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ได้ เป็นกระบวนการเชื่อมโยงแบบนามนัย กล่าวคือ ใช้หนวด กระดูก สื่อความถึงผู้ที่มีอายุมากหรือผู้ที่มีความอดทนต่อความยากลำบาก เกี่ยวข้องกันในด้านที่แสดงจำนวนมาก ตามความหมายของลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ แต่มากในด้านระยะเวลาการใช้ชีวิต ประสบการณ์ที่พบเจอ ไม่ได้หมายจับมาไว้ในเมื่อได้เหมือนสิ่งของอื่นๆ ที่เป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ จากการรวบรวมข้อมูล นอกจากในโครงสร้างทั่วไปของคำลักษณนามคือ “คำบอกจำนวน + คำลักษณนาม + คำนาม” แล้ว คำนามที่เป็นนามธรรมยังสามารถใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ได้ เมื่อเปลี่ยนโครงสร้างประโยค โดยสับเปลี่ยนคำ โดยสับเปลี่ยนโครงสร้างประโยค โดยสับเปลี่ยนคำ ตามความหมายของคำบอกจำนวนและคำลักษณนามรวมหมู่ มากว่า ไว้หลังคำนาม ดังตัวอย่าง ประโยคต่อไปนี้

13) 没有想到，竟然有年轻的读者喜欢这个音乐盒，不过，我有些疑惑，要听音乐，网络上一大把啊，也没有必要到我博客听吧？

Méiyou xiǎngdào, jìngrán yǒu niánqīng de
dúzhě xǐhuan zhè ge yīnyuè hé, bùguò, wǒ yǒu xiē yíhuò,
yào tīng yīnyuè, wǎngluò shàng yī dà bǎ a, yě méiyou
bìyào dào wǒ bòkè tīng ba?

คิดไม่ถึงว่ามีผู้อ่านวัยรุ่นชอบกล่องดนตรีนี้ด้วย แต่ฉันสงสัยว่า ถ้าอยากฟังเพลงในอินเตอร์เน็ตก็มีตั้งเยอะนี่ ไม่จำเป็นต้องเข้าไปฟังในบล็อกของฉันก็ได้มั้ง

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ สามารถใช้กับคำนามที่เป็นนามธรรมได้ทั้งในโครงสร้างทั่วไป และในโครงสร้างที่มีการสลับตำแหน่งคำลักษณนาม ทั้งนี้ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ จากการรวมข้อมูล ไม่พบการใช้คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ กับคำนามที่เป็นมณฑ์ เมื่ออุปในโครงสร้างทั่วไปของคำลักษณนาม คือ “คำบอกจำนวน + คำลักษณนาม + คำนาม” แต่เมื่อสลับตำแหน่งของคำลักษณนาม โดยวางไว้หลังคำนาม กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประโยคเล็กน้อย คำลักษณนาม “把” bǎ ก็สามารถใช้กับคำนามที่เป็นมณฑ์ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

14) 她还年轻，又貌美，崇拜她魅力的人还是有二大把。

Tā hái niánqīng, yòu mào měi, chóngbài tā mèilì de rén háishì yǒu yī dà bǎ.

เขาอยุ่งน้อย แล้วยังหน้าตาสวยอีกด้วย คนที่ชื่นชมในเสน่ห์ของเขามีมากมายนัก

15) 他相好的女人有一把。

Tā xiānghǎo de nǚrén yǒu yī bǎ.

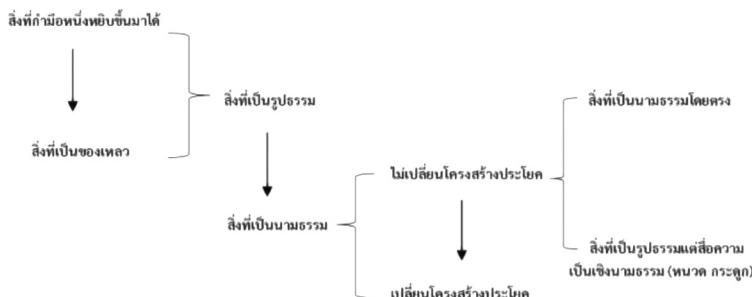
ผู้หญิงที่เขาสนิทสนมด้วยมีมากมาย

16) 据马云自己介绍，建立翻译社的想法是因为那个时候精通英语的人确实有限，但需要翻译的人又一大把。

Jù Mǎ Yún zì jǐ jièshào, jiànli fānyìshè de xiǎngfǎ shì yīnwèi nàge shíhou jīngtōng yīngyǔ de rén quèshí yǒuxià, dàn xūyào fānyì de rén yòu yī dà bǎ.

ตามที่ หม่า ยุหวิน แนะนำ ความคิดเรื่องก่อตั้งสมาคมการแปลนั้นเป็นเพราะตอนนั้นคนที่เขียนภาษาอังกฤษมีจำกัด แต่คนที่ต้องการล่ามมีจำนวนมาก

ข้างต้นคือความหมายและการขยายขอบเขตการใช้คำของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ซึ่งสามารถสรุปแผนภาพการขยายขอบเขตการใช้คำได้ดังรูป

5.2 เปรียบเทียบคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลางกับคำที่มีลักษณะเดียวกันในภาษาไทย

จากความหมายของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง ที่อธิบายไว้ในตอนต้นว่า หมายถึง จำนวนที่กำเนิดหนึ่ง สามารถหยิบขึ้นมาได้ เมื่อพิจารณาดูคำในภาษาไทยแล้ว พบว่า คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง มีความหมายตรงกับคำว่า “กำ” ในภาษาไทย ตามที่ระบุในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 122) ว่า “กำ” เป็นคำกริยา หมายถึง “งอนิ้วมือทั้ง ๔ ให้จดอุ้งมือ, เอานิ้วมือทั้ง ๔ โอบรอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง, อาการที่นิ้วมือทั้ง ๔ รวบสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้” นอกจากเป็นคำกริยาแล้ว “กำ” ยังใช้เป็นคำลักษณนามได้ โดยใช้เรียกผ้าหรือหญ้าที่มัดไว้ เช่น ผ้ากำหนึ่ง หญ้า ๒ กำ เมื่อพิจารณา

แล้วพบว่า คำนามที่ใช้กับคำลักษณะรวมหมู่ “把” บด้ในภาษาจีนกลาง แล้วถอดความตรงกับคำว่า “กำ” ในภาษาไทย คือ สิ่งที่สามารถถ่ายบมาไว้ในมือได้ ทั้งสิ่งที่เป็นเมล็ด สิ่งที่เป็นผงละเอียด และสิ่งของที่มีลักษณะยาว ซึ่งคำนามเหล่านี้จัดเป็นคำนามพื้นฐาน หรือสมาชิกตันแบบที่ใช้กับคำลักษณะรวมหมู่ “把” บด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) 他坐在椅子上，两手各抓一把糖果，姐姐站在一旁护着。

Tā zuò zài yǐzi shàng, liǎng shǒu gè zhuā yī bǎ tángguǒ, jiějie zhàn zài yī páng hùzhe.

เขา^{นั่ง}บนเก้าอี้ มือแต่ละข้างถือ^{ลูกอม}กำหนึ่ง พี่สาว^{ยืนดูแลอยู่}ข้างๆ

2) 他给六旺手里放了一把豆子。

Tā gěi Liùwàng shǒu li fàng le yī bǎ dòuzi.
เขา^{เอามือ}ให้^{ลิ่ววัง}ในมือ

3) 养金鱼需要盐，在金鱼缸的水中放入一把盐，可以使金鱼更活泼健康。

Yǎng jīnyú xūyào yán, zài jīnyú gāng de shuǐzhōng fàngrù yī bǎ yán, kěyǐ shí jīnyú gèng huópō jiànkāng.

เลี้ยงปลาทองต้องมีเกลือ ใส่^{เกลือ}กำหนึ่งลงในน้ำ^{ของ}ปลาทอง สามารถทำให้ปลาทองตื่นตัวแข็งแรงขึ้นได้

4) 一位丈夫精心地选了两把鲜花后转身送给了身边的妻子。

Yī wèi zhàngfū jīngxīn xuǎn le liǎng bǎ xiān huā hòu zhuǎn shēn sòng gěi shēnbiān de qīzi.

สามี^{ท่าน}นิ่งเลือกดอกไม้สีด 2 กำอย่างตั้งใจแล้วหมุน^{ตัว}ไปส่งให้ภรรยา^{ที่อยู่}ข้างๆ

ข้างต้นเป็นตัวอย่างประโยคคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลางที่เทียบได้กับคำว่า “กำ” ในภาษาไทย นอกจักคำว่า “กำ” แล้ว คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ยังสามารถถอดความเป็นคำว่า “หรือ” เมื่อใช้กับกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5) 肖科平举着一把香蕉问小贩: “多少钱?”

Xiāo Kēpíng jǔzhe yī bǎ xiāngjiāo wèn xiǎofàn: “duōshao qián?”

เชี่ยว เคอผิง ยกกล้วยขึ้นมาหรือถามคนขายว่า “ราคาน่าไร”

นอกจากนี้คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ยังสามารถถอดความเป็นคำอื่นๆ ในภาษาไทย โดยเป็นคำที่แสดงความหมายว่ามีจำนวนมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

6) 他这样一冷静, 发觉了自己由于紧张而紧握的双手, 出了两把冷汗。

Tā zhèyàng yī lěngjìng, fājuéle zìjǐ yóuyú jǐnzhāng ér jǐnwò de shuāngshǒu, chūlè liǎng bǎ lěnghàn.

พอเขานิ่งลง จึงพบว่าตัวเองกำมือทั้งสองแน่น เพราะความตื่นเต้น เหื่องออกเต็มมือไปหมด

7) 南沙湿度高, 空气一捏一把水。

Nánshā shīdù gāo, kōngqì yī niē yī bǎ shuǐ.
หนานชาามีความชื้นสูง เมื่อสัมผัสดูในอากาศจะมีน้ำเต็มมือไปหมด

8) 她一把鼻涕一把泪地向我诉说所受的冤屈。

Tā yī bǎ bítì yī bǎ lèi de xiàng wǒ sùshuō suǒ shòu de yuānqū.

หล่อนเล่าเรื่องอีกด้วย เรื่องไม่เป็นธรรมที่ต้องแบก
รับให้ชั้นฟังด้วยน้ำตาบูดหัวใจ

9) 我觉得自己很福气，能活到这一把岁数。

Wǒ juéde zì jǐ hěn fúqì, néng huó dào zhè yī
bǎ suì shù.

ฉันรู้สึกว่าตัวเองโชคดีมากที่มีชีวิตอยู่มาได้จนอายุปูนนี้
ทั้งนี้ในบางบริบท คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ใน
ภาษาจีนกลางอาจไม่ต้องถอดความเป็นคำได้เลยในภาษาไทย เช่น
เมื่อเป็นคำนามที่เกี่ยวกับ แรง กำลัง กล่าวคือ ในภาษาจีน คำลักษณ
นามรวมหมู่ “把” bǎ สามารถใช้กับ แรง กำลัง ได้ แต่ในภาษาไทย
ไม่มีการใช้คำลักษณนามกับคำดังกล่าว ดังนั้น เมื่อถอดความเป็น
ภาษาไทยจึงไม่ต้องถอดความใดๆ ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

10) 何老师鼓励女儿要再加一把力，闯过面试关。
他也向女儿表示会尽全力帮助她进行准备。

Hé lǎoshī gǔlì nǚér yào zài jiā yī bǎ lì,
chuǎngguò miànshì guān. Tā yě xiàng nǚ’ ér biǎoshì huì
jìn quánlì bǎngzhù tā jìnxíng zhǔnbèi.

อาจารย์เหอให้กำลังใจลูกสาวว่าให้สู้ต่ออีกหน่อย
สอบให้ผ่านด่านสัมภาษณ์ เขาเองก็แสดงออกต่อลูกสาวว่าจะช่วยเรือ
เตรียมตัวอย่างสุดกำลัง

11) 赵壮士高声道：“兄弟们，再加一把劲，我们就有粮食了。”

Zhào Zhuàngshì gāoshēng dào: “xiōngdìmen,
zài jiā yī bǎ jìn, wǒmen jiù yǒu liángshí le.”

จ้าว จั่วฉือ พุดเสียงดังว่า “พี่น้องออกแรงกันอีก
หน่อย แล้วพวกเราจะมีอาหารกัน”

ข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง กับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย จะเห็นว่าคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สามารถเทียบได้กับคำในภาษาไทยหลายคำขึ้นอยู่กับบริบทภาษา

6. สรุป

คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สื่อความหมายถึงปริมาณที่กำเมื่อหนึ่งสามารถหยิบขึ้นมาได้ มีมาซิกตันแบบหรือคำนามพื้นฐานที่ใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ คือ สิ่งที่สามารถหยิบขึ้นมาได้ในกำเมื่อหนึ่ง อาจเป็นสิ่งที่มีลักษณะเป็นเม็ดหรือเป็นผลลัพธ์ เชน ถั่ว น้ำตาล ดิน เป็นต้น รวมทั้งสิ่งที่มีลักษณะยาว เช่น ผัก ตะเกียบ หนวดเครา เป็นต้น นอกจากนี้ คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ยังสามารถใช้กับสิ่งที่เป็นของเหลว เช่น เหื่อย น้ำตา น้ำมูก และคำนามที่เป็นนามธรรม เช่น อายุ แรงกำลัง ได้อีกด้วย จะเห็นว่า คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ เริ่มใช้กับคำนามที่เป็นบูรรมก่อน แล้วจึงขยายขอบเขตการใช้มายังคำนามที่เป็นนามธรรม ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับคำที่มีลักษณะเดียวกันในภาษาไทย พบร่วมกับคำว่า “กำ” ซึ่งเป็นคำกริยาและเป็นลักษณนามในภาษาไทย นอกจากนี้ยังถือความเป็นคำไทยคำอื่นได้ เช่น คำว่า เต็ม มาก ปุน และในบางบริบทไม่ได้ถือความเป็นคำได้เลยในภาษาไทย คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สามารถแทนได้ด้วยคำไทยหลายคำ โดยมักเป็นคำที่แสดงความหมายว่ามีปริมาณมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางภาษาด้วย

บรรณานุกรม

กำชัย ทองหล่อ. (2554). หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 53. กรุงเทพฯ: รวมสารสาสน์.

ทศนิย์ เมฆกาวรัตน์. (2553, กฤกฏาคม – ธันวาคม).

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา บริชาน และวัฒนธรรม. สารสารคิลปศาสตร์, 2 (2), หน้า 151-167.

นวารณ พันธุเมธा. (2553). ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์, ภาควิชาภาษาศาสตร์. (2554). ภาษาศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เมธาวี ยุทธพงษ์รชาดา. (2555). การขยายหน้าที่และความหมายของคำว่า “ตัว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึง พ.ศ. 2551. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุนทรี ชัยสถาพล. (2543). การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาจีนกลางกับภาษาไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2549). หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาอินดี. จาก http://www.royin.go.th/wp-content/uploads/2015/03/2475_3398.pdf

วีโรจน์ อรุณมานะกุล. (2558). **ทฤษฎีภาษาศาสตร์**. จาก <http://pioneer.chula.ac.th/~awirote/courses/ling-theo/lingtheo57.pdf>

Hey, L. and Holloway, S. (2015). *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. 9th ed. Oxford: Oxford University Press.

Lakoff, G. and Johnson, M. (2003). *Metaphors We Live By*. London: The University of Chicago Press.

北京大学中国语言学研究中心
http://ccl.pku.edu.cn:8080/ccl_corpus/index.jsp?dir=xiandai สืบค้น 10 ตุลาคม 2558.

辞海编辑委员会. (1986). 《辞海 (1979 年版)》. 上海: 上海辞书出版社.

郭先珍. (2002). 《现代汉语量词用法词典》. 北京: 语文出版社.

李秋杨、陈晨. (2010). 汉语量词“把”的认知研究. 《长江学术 (第二期)》. 131-164.

李永红. (2015). 浅谈名量词“把”的认知性教学 《时代文学 (第九期: 下半月)》. 26-27.

刘月华. (1983). 《实用现代汉语语法》. 北京: 外语教学与研究出版社.

陆俭明 (2013). 《现代汉语语法研究教程》. 北京: 北京大学出版社.

乔芳芳, 苗瑾. (2015). 浅析集合量词“把”的发展演变. 科学中国人.

王寅. (2010). 《认知语言学》. 上海: 上海外语教育出版社.

曾传禄. (2006). 汉语量词语义的认知阐释. 《语文学刊 (第十二期)》. 120 -122.

宗守云. (2010). **集合量词的认知研究** 北京: 世界图书出版
公司北京公司.

宗守云. (2011). 量词范畴化的途径和动因. 《上海师范大学
学报 (第三期)》. 109-116

宗守云. (2014). 量词的范畴化功能及其等级序列. 《上海师
范大学学报 (第一期)》. 120-128.

中国社会科学院语言研究所词典编辑室. (2010). 《现代汉语
词典 (第五版)》. 北京: 商务印书馆.

A Comparative Study of Chinese Collective Classifiers and their Thai Equivalents: A Case Study of Chinese Collective Classifier “ba”(kam)

Pornsomsuang Satjaakkaramontri

ABSTRACT

Classifier is a word that accompanies the other noun to describe feature, size or amount of nouns. (Kamchai Thonglor, 2011: 197) Chinese and Thai both are the languages that have classifiers. It is good for learners to know and use classifiers correctly and appropriately for the nouns. This article aims to study Chinese collective classifier, “ba”, and its Thai equivalents. The theory that is used in this study is the Prototype Theory of categorization of cognitive linguistics. The result shows that Chinese collective classifier “ba” can be used with many kinds of nouns. 1) The noun that can be picked up, grabbed and held in one hand, 2) liquid substances, and 3) abstract nouns. In Thai, Chinese collective classifier “ba” is equivalent to “kam” when it is used with things that can be grabbed and held in one hand such as seeds, powder and things that have long feature. In addition, it can also be interpreted to another word that shows a great amount such as “pun”, “tem”, etc., which depends

on the context. Lastly, in some case, it does not give any meaning in Thai.

Keywords: *Chinese-Thai Comparative study, collective classifier “ba”, classifier “kam”, prototype theory*